

KREŠTAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
 Na pol roka 1 > — >
 Na štvrt roka — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
 a **GERHARD NÉMETH.**

Hlavný spolupracovník:

FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
 VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
 Cena jedného 5 stúpcového malého riadku je 10 kr.

Koloman Tisza:

Františ Koššúth:

Ignác Helfi:

Privrženec ľudovej strany: Noš a vy čo to máte tam na chrbáte? Či snáď vám slobodno?

Čuješ, švagre z ľudovej strany; Neslobodno sa podľa vierovyznania usťrojovať!

K našim čitateľom!

Fšte niekoľko čísiel, a „Krešťan“ dokoná svoj jednoročný beh. Cez ťažkosti, ktoré každý začiatok so sebou donáša — vďaka, za horlivú podporu našim dobrodincom — šťastlivo sme prebrdli.

O tomto tedy je dosť toľko povedať, že i na budúce ostane takým.

Z mnohých strán sme obdržali vyzvanie, aby sme len ďalej kráčali v započatom smere, ale aby sme viacej sily prinesli do boja, že by sme tým skôr náš cieľ mohli dosiahnuť. To tak rozumejú, aby »Krešťan« budúce nie len raz vychádzal týždenne, lež i *raz i tri razy*.

Týmto našim dobrodincom len to môžeme odpovedať, že my sme hotoví na to, aby »Krešťan« vychádzal *tri krát*, len na to ich upozorňujeme, že prinesenie veľkej obety z našej stránky nemôžeme sľúbiť.

Úplne pravdu majú tí, ktorí povzbudzujúc na to nás upozorňujú, že porád viacej katolíckych a ľudových kruhov sa utvára, že katolíctvo sa strojí, ľudová strana ale náramne rastie a tak i viacej pokrmu požaduje, než koľko jej jedon týždenný časopis poskytnúť môže. I na to nás upozorňujú, že medzi predplatiteľmi je mnoho kňazov a vzdelaných ľudí, ktorýchžto podpora poistila by časopis, chudobnému ale ľudu dosť by bol i ten len raz za týžden vychádzajúci časopis.

Nuž to je všetko pravda. Preto len to povedáme, že dôveru skladajúc v Boha *urobme prábu*. Keď chceme, na každý pád sa podarí, veď to len na nás záleží.

Robíme tu tedy návrh.

Predplatky o 8—10 dní i tak sa musia započať, lebo meno *osemtisíc* predplatiteľov zapísať a pre nich obalku dať vytlačiť nemôže byť úlohou jedného alebo dvoch dní. A čím skôr niekto si vykoná predplatu, tým môže byť istejší, že zmätok s jeho novinami sa nestane; ačkoľvek všetko vykonáme, aby predplatky akokoľvek by sa hromadne hrnuly, tiež najdôkladnejšie, zaznačené boly.

Prosíme tedy dobreprajúcich nášeho časopisu, aby keď dostanú toto číslo za jeden týždeň alebo najviac za desať dní ráčili nám na vedomie dať: z ich obce na koľko takých odoberateľov by sme mohli rátať, ktorí by tri razy do týždňa žiadali tieto noviny a i hotoví by boli na ne predplatiť.

My potom o desať dní dáme na vedomie veľkému obecnstvu, či môže vychádzať »Krešťan« tri razy za týždeň.

Kto chce len raz v týždni dostávať „Krešťana“, ten ho bude mať celkom tak jako i dovčul; kto ale tri razy, ten ho dostane ešte i v útorok a vo štvrtok na jednom hárku.

Cena „Krešťana“,

keď trikrát za týždeň vychádzať bude, bola by na celý rok 6 zlatých, 3 zl. na pol roka a 1 zl. 50 kr. na štvrt roka.

Csáky – Bánffy.

Gróf Albin Csáky, bývalý to minister výučby, tento falošný prorok zas ožil. 7. sept. išiel do svojho volebného okresu do Brezna, aby účty vydal zo svojho účinkovania na sneme. Štátni, komorskí úradníci a židia usilovali sa mu pripraviť slávne privítanie; ale sa im to ani najmenej nepodarilo, lebo ľud ho všade chladno prijal, ba sa schoval pred ním; málo „éljen“ očul, ale tým viacej „abcúgov“ sa mu dostalo. Úradníci sa jedovali, že ľud nemohli nijako oduševniť naproti Csákymu; po obcách, kade prešiel, cesta jeho nepodobala sa nejakému víťazstvu, ale skôr potupe, lebo okrem notára a tu i tam rychtára sotvá pár ľudí sa dostavilo na prijatie jeho; z čeho vidno, že ľud náš má zdravý rozum a jemný cit; i sám vie, kto mu je opravdivým priateľom, a čo mu ku prospechu slúži. Bohužiaľ, dali ľudu i velikánske pohoršenie nektorí katolícki kňazi, títo opravdiví judáši a zradcovia cirkve, o čom obširnejšie v osobitnom článku naši čitatelia môžu sa dočítať, jako to náš dopisovateľ hodneverne opisuje.

I čože chceli tí judáši s tým dosiahnuť, že sa dostavili na poklonu tomu slobodomurárovi, ktorý započal najzúrivejší boj proti cirkvi katolíckej v Uhorsku i proti samým kňazom? snáď sa nazdávajú, že skrze Csákyho môžu sa dostať ku nejakej kanonii, alebo ku nejakej masnej fare? O hlupáci a spolu zradcovia. Csáky, keď by bol môhol nečo vykonať, bol by sa dal seba samého vymenovať, prestane byť ministrom, na nejaký masný úrad ku pr. za predsedu snemovne, čo donáša dvanásť tisíc zlatých ročite, ale ponevác úplne ztratil milosť u kráľa, nešlo to; preto sa uspokojil i s brezňanským mandátom. Tedy pánovia darmo ste sa klobočkovali, darmo ste sa klaňali, darmo ste dali vášmu ľudu toto zradné pohoršenie.

V Brezne Csáky na mestskom dome židom a úradníkom držal reč, v ktorej im dokazoval, že jako spasonosná je tá cirkevná politika slobodomyselnej vlády. Židom a úradníkom to dokazovať bolo celkom zbytočné, lebo však židia až horeli za civilným sobášom; úradníci ale i tak musia tancovať, jako im vláda hudie; tí ale, ktorých Csáky chcel presvedčiť neboli tam prítomní, lebo ho ani poslúchať nechceli. Pripomenul aj *ľudovú stranu*; lutujúc ju, že nevie, čo činí. Choval sa pri tom jako opravdivý farizej. Odvolával sa na tie slová Pána nášeho Ježiša Krista „Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo činia.“ My len toľko na to poznámenávame: Kto sa chce odvolávať na

slová Pána nášeho a s týmiže chce dokazovať, ten predovšetkým, musí aj veriť v Pána nášeho Ježiša Krista, a jeho sväté slová musí za božskú nepodvratnú pravdu držať. Kto neverí, že Ježiš Kristus je opravdivý syn Boží, opravdivý Boh, a predsa odvoláva sa na jeho slová, ten chce mámiť, klamať a šuďiť druhých. My *ľudová strana*, okrem Ježiša Krista nemáme iného Boha, ani žiadneho iného Boha by sme nemali, keď by sme Ježiša Krista nemali. Z našich úst tedy slová Kristové znejú jako čiročistá pravda; z úst ale slobodno-murárskych znejú jako podvod, klam a mámenie. Darom píšu o Csákym jedni budapeštianske noviny, že je vraj Csáky „tuhý katolík.“ Že je tuhý, to ešte dopustíme, ale že je katolík, to už na žiadon pád. Keď by bol opravdivým synom cirkve, bol by uznal svoju chybu, keď vydal to chýrne nezákonné nariadenie o krste, a bol by ho naspák odvolal; že je ale slobodný murár a zúrivý nepriateľ cirkve, keď katolícki kňazi nechceli proti svojmu svedomiu poslúchať to nariadenie, vyhlasoval on a celá slobodomyselná vláda, že kňazi katolícki nechcejú uznať auktoritu uhorského štátu, že štát, krajina uhorská nemá vážnosti u katolíckych kňazov, čo je tiež klam, lebo uhorský štát mal a má vážnosť u katolíckych kňazov, ale pán Csáky nemal auktority, vážnosti a preto ho ani nechceli poslúchať. Lebo i kto že je to ten štát? Podľa nás, štátom sme my všetci občania uhorskí, ktorí jednu celú neodvislú krajinu tvoríme, Podľa liberálov, len ministri sú štát, k. p. včul Bánffy je štát, tedy keď, neкто nechce vo všetkom poslúchať Bánffyho, hovoria potom, že nechce uznať štát. My ale to nehovoríme, lebo podľa nás uhorský ministerpredseda je tým najvyšším úradníkom a hodnostarom v krajine, ktorý má nás spravovať a viesť podľa našich náhľadov, a nie podľa svojích vlastných výmyslov, ani nemá na nás natískať to, čo sa protiví nášmu kresťanskému smýšľaniu, ponevác my predovšetkým chceme ostať a byť kresťania a chceme žiť podľa Kristovej nauky; my tedy dobre vieme, čo robíme, lebo známe nášho Boha; slobodomurári ale, ačkoľvek porád tárajú o jakomsi veľkom majstrovi, tvorcovi to všemíra, nevedeli by nám povedať, jako si ho oni predstavujú.

My z našich zásad kresťanských, z učenia Ježiša Krista ani jedno písmenko nesmieme, nemôžeme popustiť, lebo ináč by sme neboli nasledovníci Kristovi, preto s liberálmi ani sa pojednať nemôžeme, a za tieto naše zásady sme hotoví kedykoľvek i mučednícku smrť podstúpiť. Toto je naše presvedčenie. U liberálov ale niet žiadneho presvedčenia len

samá ziskuchtivosť, len masné hrnce, a podržanie moci a vlády. U prvých liberálov, ktorí sa počínali na konci minulého stoloetia, ešte sa našli takí oduševnení ľudia, že za svoje ačkoľvek chybné a mylné náhlady boli v stave i smrť podstupiť; zo včulajších našich liberálov by som opravdu ľúbil vidieť aspoň jedného takéhoto. Ani Csáky by si nedal odtáť hlavu za svoje zásady, lebo ani žiadneho presvedčenia nemá, a preto sa mu ani nepodarilo ďalej ľud mámiť v brežňánskom volebnom okrese. —

I náš ministerský predseda barón Dezider Bánffy išiel účty vydávať do svojho okresu, do Szilágyšomló v Sedmohradsku, pri ktorej príležitosti tiež svojím voličom držal reč. Z tejto reči poznávame, jako Bánffy o sebe samom smýšľa a čo na budúco zamyšľa. S takým seba povedomím hovoril, jako by ani nebol ministerským predsedom, lež samostatným panovníkom, čo sa iným ministrom nepodarilo, to víťúz Bánffy sám všetko slúbil previesť; on k tomu nepotrebuje ani neodvislej, ani národnej strany; neodvislej nepotrebuje preto, lebo táto už svoju povinnosť vykonala, keď slobodnú vládu podporovala cirkevnú politiku zahlasovať; včul už slobodomyselná stránka nemá zapotreby ani Koššútha ani neodvislej stránky. Národnej stránky a Apponyho slobodomyselná stránka nepotrebuje, lebo jako Bánffy sa vyjadril, táto stránka len na obrazotvornosti zakladá svoju politiku. V budúcom roku snemovňa bude mať málo práce len asi do mája, potom Bánffy rozpošle ablegátov domov. vláda ich nepotrebuje, už preto nie, lebo po čas tisícročnej pamiatky vláda nechce, aby ju ablegáti na sneme verejno posúdzovali, aby jej nepríležitostní boli, ešte by sa svet môhol dozvedieť, že to všetko u nás nevyzerá tak v ružovej barve, jako to vládne noviny ohlašujú. Bánffy vo svojej reči k voličom odvolával sa na tú dôveru, ktorú u kráľa požíva, a že na základe tejto dôvery zamyšľa ostať na kresle vlády do nepamätných časov. Budúceho mája započnú sa tisícročné slávnosti, celá krajina bude mať samé sviatky, cudzozemsku sa musíme predstaviť jako taký ľud, ktorý je úplne blažený, a oplýva hojnou, všetkých vecí; a všetko toto môžeme len múdremu, obratnému Bánffymu ďakovať. A keď by nám ešte nečo i chybalo k úplnej blaženosti, Bánffy slubuje, že po odbavení tisícročnej pamiatky všetko napraví, k všetkému nám dopomôže a všetko sám prevedie.

Navzdor tomu, že Bánffy tak si o sebe veľmi zakladá a tak veľkú dôveru má sám v seba, nie len my, nie len ľudová strana, lež aj iní ani v Bánffym veľkej dôvery nemajú, ani

netrufajú, že by panovanie Bánffyovej vlády tak dlho trvalo, ba práve naopak všetci by sme to museli pokladať za veľké nešťastie pre našu vlasť. A preto v Silágyšomlovskom okrese nenašli sa medzi kňazstvom takí júdáši, jako v brežňánskom, lebo ačkoľvek boli povolani ku velebe Bánffyho grécko-katolíckemu kňazi, ani len jeden neišiel mu na poklonu, ba čo viac i na písme to vydal Alimp Barbolovič biskupský vikár, že na tej slávnosti pre politické pomery tamejšie kňazstvo nemôže bráť účasti. Hľa všade by sa kresťania takto mali držať naproti neznabožskej liberálnej vláde; potom i vláda by bola prinútená nás si ináč vážiť. Jaké že ale pochopy môže o nás mať liberálna vláda, keď vidí, že my sami katolíci ešte i tú nohu, ktorá nás do zadku kope, lížeme; jej sa klaňáme? Len držíme spolu, len pridržujeme sa tých zásad, ktoré nám ľudová strana ohlašuje, a víťazstvo nás neminie!

Krivánsky.

POLITICKÉ CHÝRY.

Shromaždenia ľudovej strany. Zem sa hýba a s ňou i ľud popri svojej strane totiž popri *ľudovej strane*. Už v minulom čísle sme spomenuli, že horlivý vädca hornieho vidieku: Osvietený p. Štefan *Rakovszky* na 22-ho septembra v Ružomberku shromaždenie usporaduje, — požeňaj ho Pán Boh za to! Včul nás o tom upovedomujú, že v ten istý deň 22-ho septembra v toľňánskej stolici, i v *Tamášim* bude podobné shromaždenie, na ktorom celý vidiek sa dostaví. Shromaždenie sa započína o dvoch hodinách odpoľudňa na ohradenom priestore pred kostolom. Predsedom shromaždenia bude gróf Gejza *Apponyi*. Dr. Eugen *Frühwirth* prednesie prenasledovanie a potlačovanie ľudovej strany, Josef *Szücs* bude rečniť o premene cirkevno-politických novôt a Edmund *Gyürky* o kat. samosprave. — Podobné shromaždenia navrhujú na okolí *Skalice* a i v Oravskej a Mošonskej stolici. Tedy žijeme, ľudu, len včul sa hore!

Nech vláda platí. Hľúpa sberba *Wekerlová*, ubohý ľud slovenský, o ktorom ľuhali u kráľa, že sa blázni za civilným manželstvom, dobre zadal Bánffymu. Nechce zdarma chovať matrikárov, ani písárne staváť, lež opätuje: Nech vláda platí. Lenže jako sa to stane, keď je štátna pokladnica prázdna; židí ale vravia, že oni civilnému manželstvu sa tešia, jeho útraty ale zakrývať nemajú chuti. Je to veru galiba hodná aj pre väčších mužov, jaký je Bánffyček. — Z *Borszörcsöka* na pr. pišu, že ani ohlaškové tabuľky nechce obec kúpiť, a odkázali notárovi, aby si ich zadržal, čo viačočný dar pre synáčka; tento šlachetný ľud ani oznam o civilnom manželstve nechcel vypočuvať, tak že bubnár to musel zamiešať medzi daňové bubnovanie. — V *Devecseri* zas, keď o tejto nôte znel bubeň, ľud takto súhlasil: „Mlč;“ my nechceme civilné sobáše; my sme nenie obrezaní liberálci; hybaj k sinagóge, tam čítaj tie táraniny — V *Kysúckom-Novommeste* zakázali no-

tárovi matriky viesť a cibľno sobášif; k tomu cieľu vraj neprepustia dom obci, a ani len fajku močky nedajú na tie bezbožné daromnice. — *Považské Nové-mesto, Madunice, Vörösvár* atď. tiež sa hersko zadržaly. — Podžupan v *Tolne* na výborom zasadnutí takto sa vyslovil: „Notári, slúžnovci povinnosťam novotínami na nich naloženým nenie sú v stave zadosť udelaf, to já tvrdím viceispán.“ — V *Igale* ľud odohnal notára, keď pri chráme chcel hubou mlef. — V *Mestečku* vybubnovať dal notár, aby sa chlapi i ženy v istú hodinu vo škole sišly, lebo vraj on chce starých učif. Obec ale mu dala frčku po nosi, že školu na jeho blúzniny neprepustí. On potom jak komediant na ulici sa pachoril. Keď ale od obci miestnosť prosil, kričali, že na sv. Dindy, ktorého nenie nikdy. — V *Kiš-Oroše* zas na silu chceli organistu kňazom spraviť, chudák tak sa musel protivif, že sa mu štica parila. — V *Nagy-Tevele* celá obec sa pohoršila, že rychtár pri chrame chcel táraf; kričali: pekná je to povďačnosť za našu dôveru; vláda si snáď myslí, že sme my blázni; aby sme platili a do susednej dediny často strečkovaľ? Však pride voľba, ale liberalec nech sa k nám nezblíži. Najviac si žiadajú Tarnóczyho videt, aby ten od neho kúpený strekáč planý mohli proti nemu použiť. — V *Tihane* rozlično sa vyhrážali občanom, ktorí ale predsa jak múr stáli proti všetkým násilensťvam. — V *Udvarde* je veľké pohoršenie, že hl. župán na konto obce za 250 zl. dal nábytok dodať pre matrikárov. — Vo *V. Vsi* sme slyšali, že na okolí nemôžu matrikárov dostať, a preto školy chcú soštatniť, aby tak tých učiteľov ulovili. Slúžnovci jak s nasoleným zadkom lietajú po dedinách, aby s rozličnými svobodnomyselnými figlami a násilensťvami prinútili obce k tej veci.

Hovorilo sa skrze neho. Vyučováci beh pre blabotavých ešte sa nezapočal v Budapešti, Dežík tedy, totiž Bánffy išiel do Sedmohradska, do Silád Šomlóva, ohlašovať radosť rumunom. Nám sa ale zdá, že skrze Dežíka preto bola vykonaná táto úloha reči práve v čas pohrabu jedného uhorského kr. kniežafa, lebo sa nazdával, že nikto naň nedá pozor, celá krajina súc obrátená so slzami v očiach ku truhle zomrelého kniežafa. Ale sa nestalo tak. Židovskoliberalne noviny totiž za tak svetochýrny príbeh vyhlásily túto cvičbu Dežíkovu v reči, že popri nej prehovorenie osla toho dávneho proroka Bálama celkom neznačnou udalosťou ostáva. So samým obsahom reči sa ani nezaoberáme, lebo že ju tak zle složil, to neni vinou Dežíka, ale jeho učiteľa.

L'udová strana v Ostryhome. Židovsko-liberalne noviny pišu, že l'udová strana i v Ostryhome dala znak o sebe. Na plakátoch ohlašujú jej slávne nauky, ale že programm nemá žiadneho dojemu na ľud. Toto židovsko-liberalne ohlašovanie hneď môžeme označiť jako luhárstvo. Falošnými ohlasmí chceli by naši liberalni páni i dá'ej viesť za nosom triezvy ľud, ale sa im to nepodarí. I ostryhomský ľud zunoval už panstvo liberálov, ktorýchžto járho ani tam nebolo ľahšie než inde. Preto veru s radosťou prijal tú zvesť, že l'udová strana i na Ostryhom obrátila svoj zreteľ. Ostryhomský ľud už i pri minulej voľbe dokázal, že neodvisle zná mysleť a že ho nemožno za nosom vodif. Ku tejto neodvislosti od tých čias ešte lepšie sa vyvinul. Včul už celkom prináleží ku l'udovej strane. Pravda že sa to židom neveľmi ľubi, ale k vôľi židom náš dobrý kresťanský ľud nezapredáme. Naši priatelia zo Ostryhomu, len sem sa k nám! *Nech žije l'udová strana!*

Ešte sa nezpotvorila kresťanská krv. Mešťanosta siladšomlovský dvakrát oslovil kat. kňazstvo Dežíkovho volebného okresu, aby sa dostavilo Bánffymu na poklonu; ale ani len jeden neprišiel. To je mužský skutok. Ani jeden katolícky kňaz za časné výhody nemôže nieť monštranciu na predaj. Kat. kňazstvo bez potupenia seba samého nemôže vyznačiť svojou úctou toho ministra, ktorý je zúrivým nepriateľom kat. cirkve; ktorý sviatosti cirkve nechá šliapať od pandúrskej čizmy; ktorý pápežského poslanca povolal do krajiny, potom, jako had, zo zadku ho napadol a uštipnul; ktorý jedného kňaza cirkve uvrhol do žalára a i podnes ho tam drží, a ktorý okrem toho s prázdnotou svojej hlavy na toľko vyniká nad svojich rovesníkov. Kňazi katolíckej cirkve ani bašom, ani sprostákom nemôžu ísť na poklonu.

Výkrut jedného mešťanosta. 16-ho sept. zastupiteľstvo mesta Solnoku vydržiavalo ľudnaté shromaždenie. Predmetom malo byť, aby sa útraty na civilný sobáš zahlasovaly, na čo však členovia neboli rák'onní. Rečníci z pro ivnej strany, zvláštne st. Štefan Ševčík a Alojs Karkec zmarili rýchlo i všetku nádej a tak mešťanosta bol prinútený hľadať jeden výkrut. Asiže miesto toho, aby bol dal odhlasovať nad tým návrhom, jednoducho vyhlásil, že je prijatý. Z prvoti výkrut mešťanosty zdal sa byť hlúpym žartom, ale keď ani protest st. Štefana Ševčíka nič neosožil, shromaždenie medzi veľkým krikom sa rozišlo. Proti tomuto svevolnému určeniu pravdaže appellovali.

Františ Koššuth v Segsárde. Františ Koššuth navrátiac sa z krajiny kučiberov, kam sto tisíc zlatých, čo za písma svojho otca dostal, išiel premeniť, aby u nás nezostaly (veď i tak sme prebohatí), zamýšľa pokračovať svoju kružnú cestu, ktorú pre zábavu v Taliánsku pretrhnúť pokladal za dobre. V budúcu nedeľu bude sa ukazovať v Segsárde. Vlastenci s veľkým žalúdkom a širokým hrtanom chceli by segsárdský ľud na to mať, aby k vôľi Františa Koššutha zabudol na *l'udovú stranu* a len Koššutha aby zveľebol. Ale triezvym obyvateľom Segsárdskym oči zaviazaf neni tak ľahko. Oni veru. svoju stránku ani za sto Koššuthov nezabudnú. A miesto Koššutha *l'udovú stranu* budú oslavovať. Ba už i vyhľadávajú staré Koššuthovské bankovky, aby ich v budúcu nedeľu Františovi Koššuthovi dali premeniť, ktorý má dosť veľké dôchodky, aby škodu oklamaaných chudobných ľudí včul vynahradiť. To síce vďačne neurobí a posávať ani v Segedíne, ani Vo Veľkej-Salonte neurobil, ačkofvek na obidvoch miestách ho oslovili, ale preto nebude škodiť segsárdčanom oprobovať šťastie. Peniaze má, len treba dobrej vôle a citľvé srdco naproti chudobným.

Omilostnenie odsúdených románov. Od porady národnosti v Budapešti vydržiawanej fažká choroba trápi liberalnu vládu. B.já sa totiž toho, že, jestli že okrem všetkých neodvislých uhrov, a vlasteneckých slovákov ešte i románi sa pripoja ku l'udovej strane, vtedy dobrú nec môžu vlnšovať židovskému liberalismu a do vetru môžu pustif ten ziskuchtivý spolok, ktorý liberalnou stranou nazývajú. Lámali si tedy nad tým hlavu, jako by sa mohli zbaviť toho im hroziaceho nebezpečenstva. Konečne vynašli chránivú myšlienku. Treba omilostiť odsúdených románov, veď ti neboli odsúdení preto, že bránili náboženstvo, ale búrili len proti „Uhorskému štátu“, čo je o mnoho menší priestupok. Áno, len že odsúdení románi porád to prizvukujú, že oni nepotrebuju milosti židovského liberalismu. Netreba o to dbať, mysleli si. *Vodca Lehel*

už bol len nečo a pofažne na nemca predsa takto vyslovil svoj cit: „Nuž keď je mu netreba môjho priateľstva, nanútim mu ho“. Prečo že by sa tedy židovský liberalismus nemôhol dotisknúť ku románom? Prečo že by im n mohol natisknúť svoje priateľstvo, keď je to v jeho záujme, aby sa otiaral o románov. To musí byť! Hanba sem, hanba tam. A do silád-šomlovskej reči toho malého nevinného Dežočka hneď vpriadli omilostnenie románov. Veď už proti milosti remáme nič; lež toľko môžeme povedať, že je to svetochýrna hlúposť.

Boj proti viere v Uhorsku.

Ú v o d.

Pred krátkym časom bol uverejnený jeden sošit, pod nápisom „*Boj proti viere v Uhorsku.*“ Toto dielo je znamenito zložené, a nesmieme zabudnúť tú okolnosť, že ono nevyšlo z pera katolíckeho, lež luteránskeho, čo je veľmi vážne, z čoho vysvitá, že aj evanjelíci lepšieho smysľania s nami držia a nové zákony cirkevno-politické za škodlivé a protikresťanské pokladajú. K prospechu našich čitateľov tu uverejníme aspoň hlavnejšie veci z toho diela.

I.

Prenasledovanie kresťanov.

V Uhorskej krajine bolo všetko ticho. Slo-boda rozličných vierovyznaní od dvoch stoliet bola zákonmi zabezpečená a r. 1791. potvrdená. Nikto nehatil slobodné užívanie náboženstva, a každá viera bola štátom chránená, mohla sa vyvíňovať dľa svojích článkov a pravidiel, dľa svojho sústavu sa mohla riadiť; vo verejných bohoslužbách nikto jej nečinil prekážky, vo školách nižších a vyšších svobodno mohla učiť a všestranná spoločná trpezlivosť bola väčšia u nás, než hockde inde v Europe. Len tak to bolo možno, že každý ctil práva druhého. A uznanlivosť tak ďaleko pokročila, že sami katolíci, ktorí vo väčšine boli, zabezpečili zákonnú samosprávu a práva evanjelíkov a starovercov. A keď za časov Bacha vláda Rakúská samosprávu evanjelíkov napadla sami katolícki magnáti a biskupi tomu cestu zamedzili. Keby katolíci neboli prajní bývali; svojou väčšinou a vlivom mohli všetky ostatné náboženstvá utlačiť, však väčšina snemu a magnátskej tabule z nich pozostáva i teraz; panovník korunovaný ale prisahou je zaviazaný práva cirkve zastávať, a to od sv. Štefana je tak. A tak teda za rovnoprávnosť vierovyznaní a za pokoj, ktorý medzi nimi panoval, jedine kresťanskej láske,

spravedlnosti a ústupnosti katolíkom sa môžeme poďakovať.

Radily to katolíkom a inovercom múdrosť a vlastenectvo. Boje vierovyznaní 17. storočia veľmi škodily vlasti. Bár aj väčšina obyvateľov Uhorská je katolícká, predsa viac millionov je tu aj inovercov. Staroverci a protestanti už od dávna majú sriadené cirkve u nás. A rozliční inoverci tak miešano bývajú, že neráz v jednej a tej istej obci sú aj trojaké chrámy, kňazi, školy. Tieto háklivé pomery nútily vladárov, aby sa usilovali pokoj medzi vierovyznaniami všemožne zachovať. — Toto ale len tak bolo možné, jestli sa články viery v uctivostí budú držať, presvedčenie náboženské nebude urážať a slobodné užívanie práv nehnuteľným bude.

Tento pokoj bol zachovaný do roku 1890. A keď aj sa prihodily kde-tu neprijemnosti, to sa v jednotlivých pádoch do poriadku donieslo. V Uhorsku nikto nechcel pokoj náboženský pobúriť.

Ako hrozno sa premenily tieto pomery. Kde sme už za tak krátky čas prišli tak, že celá Europa sa divá na ten boj a zápas, ktorý je medzi štátom a cirkvou. Aká hlúposť a nesvedomitosť priniesla to nešťastie do našej vlasti! Svobodnomyselné vlády to zapríčinily. To je dielo slobodomyselnosti. Slobodomyselnosť nenávidí kresťanstvo. Jej učenie nezná Ježiša Krista. Jej články činia útoky proti viere zvlášte proti katolíckej, ktorá najviac je v ceste nevery. Zakiaľ si svobodnomyselnosť nenadobudla vlády, nezačala si s cirkvou, uspokojila sa s rozširovaním svojích zásad. Vysmievala nábožnosť, k hriechom zvädzala ľud. Podporovala rozkoše, pohrdala čnosťami, zvelebovala kapitále, vysmievala chudobu. Keď ale takými prostriedkami zaslepila a nadobudla si väčšinu; napadla cirkev, aby vyvrátila celé kresťanstvo. Toto je počiatok a príčina boja medzi cirkvou a štátom u nás a všade inde.

Protikresťanstvo v Uhorsku sa počalo a narodilo pod Kolomanom Tiszom, ktorý päťnásť rokov panoval. On spravil liberálnu stranu panujúcou v roku 1875. Všetku moc majúť v hrsti usiloval sa ju na vždy vládnej strane zabezpečiť. V prostriedkoch on nebol preberačný; použil pokazenosť všade, aby si za ľudí priateľov získal. Ponevác kráľovské právo udelovať hodnosti cirkevne vláda dostala do ruky, ani katolícká cirkev nemohla sa zachrániť od nákazlivého vlivu liberálnej vlády. Peniaze byly potrebné krajine na zakrytie dlhov, vláde ale na zakúpenie voličov, Koloman Tisza a jeho privrženci hneď našli pomoc u židov, ktorí od tej doby, zvláštnej ochrany boli účastní a v Uhorsku jich vôľa je

veľkej vážnosti. Sám ministerpredseda, čo hlavný dozorca kalvínov usiloval sa z úradov katolíkov vytisknúť, a urady svojím priateľom a inovercom udeľoval. Aj evanjelickú vieru vyzliekol z jej starého rázu, biskupami spravil jej predstavených, ktorých do hornej snemovne voviedol, aby aj tam prelomil moc katolíkov. Zatiaľ ale on vládol krajinou, lstivo sa chránil zrovna napadnúť katolíctvo; v obyčaji mal vyhnuť ťažkým otázkám a nebezpečenstvám. Nechcel sebe jamu kopať. A z tej príčiny len vtedy počal útoky činiť proti katolíctvu, keď už zľakoval.

Valné shromaždenie

Ľudovej strany vydržiavať sa bude dňa 22. septembra po puludni o 4-tej hodine v Ružomberku (Lúptovská st.). Náš ľud ledva sa môže od radosti dočkať toho dňa, v ktorý chce prejaviť svoje oduševnenie za svoju stranu, za tú stranu, jakej ešte nebolo v našej vlasti, za tú stranu, ktorá chce ľud pozdvihnúť a ho vymôcť z toho potupného jarma, ktoré až dosavád nosil. Zajímavosť je všeobecná. Nie len katolíci, ale aj evanjelíci, teda kresťania vôbec, ktorí majú skutočnú a nie tanistrovú vieru a ktorým na obrane kresťanstva záleží, súčasťnia sa na tomto shromaždení, na ktoré príde medzi inými vzácnymi hosťmi aj krajinský vyslanec ľudovej strany: v. p. Ján Zelenyák, ako rečník. Po železici prídúcich hostí privíta skrz riaditeľstvo k tomu cieľu vyslaný výbor na nádraží ružomerskom o jednej hodine a zas o pol štvrtej hodine po poludní.

Sem sa teda ku nám do Ružemberka na 22. septembra priatelia ľudovej strany i z iných susedných stolíc! Preukážme naším utlačovateľom, že naša strana má pevný základ ľudu!

Nech žije ľudová strana! Nech žijú všetci, ktorí za ňu stoja, za ňu aj obeť pri niešť vedľa.

Ct. ružomerskí páni mešťania!
22-ho septembra bude sa vo vašom meste valné shromaždenie ľudovej strany vydržiavať. Preukážte aj vy, že si vy viete uctiť vašich hostov, dokážte, že vy všetci držíte s ľudovou stra-

nou; osvetlite vaše okná večer 22-ho septembra k ucti toho shromaždenia; to vám nikto nesmie a nemôže zabrániť. Hore sa! Nech žije ľudová strana!!!

Redakcia.

Osvedčenie sútrpnosti.

Z príležitosti toho nepravého súdu, ktorý zodpovedného redaktora našich novín pod zámkou, že *urazil kráľa* vyhlásil za hodného do štátneho žalára, všôbecná katolícka mienka zajajkala a opravdu obsypala našu redakciu útrpnými a proti súdu proteštujúcimi listami. Mikuláš Lepsényi bol by môhol rozdraždený rozmar obecnstva použiť a na výhodu svojej záležitosti upotrebiť, ale jeho zriedkava skromnosť mu nedovolila, aby ku svojej sláve čo len i jeden riadok uverejnil. Dojímavé krásne listy odložil si na pamiatku, jakožto dôkaz všôbecnej úcty, ale nedal ich verejnosti.

Ponevác včul obžaloba neskromnosti sa ho nemôže dotknúť, my včul otvoríme tú drahocennú kopy listov, a jeden alebo druhý v našich novinách prinesieme, nech vidí liberálna banda, že i katolíci znajú si uctiť svojich veľkých mužov a všeliké mamľastvo ne- nechajú bez slova.

Prevelebný pán Redaktor!

Predne ráčte prijať od nížepodpísaného v mene nitrastrašských a šaštinských rim. kat. cirkevníkov opravdivé a srdečné vyjadrenie sútrpnosti nad vel. p. Mikulášom Lepsényim, ktorý navčulek jako väzeň za zásady rim. kat. Cirkve, totižto za vieru Kristovou šesť mesiacov trpí; — a podjedným ráčte jeho o našom spolu utrpení upovedomiť; s tým že zo srdca našich Pána Boha s vrúcnu modlitbou žadať budeme, aby mu za čas žaláru jeho trpké a smutné polozenie obľahčil; — však sme duševne presvedčení: že nie len ty mesiace, než aj minuty jeho uväznenia jako nábožnému a vernému sluhovi Pána Najvyšieho nejsú a nebudú dlhé a trpké, lebo sme presvečení že je obeta pravdy v dnešnom smutnom čase; — tak tiež je presvečení, že si v tomto márnem svete taký poklad u Pána všech mocností vydobudne — čo ani zery (rozšda) ba ani kmiňi nezkyňožia; taktiež spolu sme presvečení podľa slov sv. Pavla „Boj pravý som započal“ Boj pravý dokonám“ tak som jistý že môžem občakávať a účastným byť koruny večitej slávy a výfazstva; konečne vyjevujeme, že ponevác my všetci za takového útrpnost znášame, z vrúcneho srdca Pána Boha prosíme, by nám z jeho uveznenia a po tomto dočasem putovaní milosti udeliť ráčil.

V Šaštine, dňa 7. juli 1895.

Hollinkay Josef, kostolný otec.

Vábcí.

Milení Slováci, holúbkovia zlatí
 Prečože nám chcete pokaličiť hnáty?
 Prečo sa hneváte
 Na nás liberálov?
 Veď s dňa na deň máte
 Polahodia váľov,
 Veď každého hladká naša dobroť sladká,
 Radi vás vidíme ako deti matka.

Dosiaľ ste za nami sta ovečky išli,
 Včul mrzko vrčíte ako besné vyžly.
 Čože sa vám deje
 Pre živého Boha,
 Že naše nádeje
 Šliape vaša noha?

Utiahnite milí, nekrmtz sa zlostou,
 Pobozkajte nežno svätej vlády hostov!

Spomnite si bratia, čo svet svetom stojí,
 Nikdy nestál Horniak v krutom s vládou boji.
 Vždy ako hoviadko
 Vóz jej pyšno tisnul,
 A život mu sladko
 V mori slasti miznul.

I včul rozkoš nezná ducha vášho hate,
 Čo len oko žiada, všeho kopy máte.

Máte sbor ministrov, starostlivých otcov,
 Svetla, kvetu, šťastia vznešených pôvodcov,
 Čo poddanstvo drahé
 V mlieku, v mede kúpu
 A po spásy dráhe
 V radostach s ním húpu.

Modlite sa za nich Slováckovia bystri,
 Bo čo by z vás bolo, keby nie ministri?

K poteche vám slúžia verní ablegáti,
 Beda zločincovi, čo slobodu kráti!
 Voľnosť, právo hája,
 Umenšujú dane;
 Čarovného raja
 Privádzajú k bráne.

Zavrtte sa hip, hop! vo veselom tanci,
 A výskajte rezko: nech žijú vyslanci!

Sláva výtečníkom, šľachetným županom,
 Spravodlivým sudcom, veľkomožným pánom!

Či v zime, či v lete
 V prospech váš sa kmášu;
 Vy piškóty jete,
 Oni dusia kašu.

A žeby ste vždycky plné mali mísy,
 Z ich rúk vám hojnosti roh nad hlavou visí.

Pokukajte vôkol, kde len zrakom hnete,
 Služnouca, notára tváričku uzrete.

Och tí anjelici,
 Tie dušenky milé!
 Pot na čele, lici,
 Mdloba v kosti, žile . . .

Čo by ste vy mali, oni vlečú jarmá,
 Mlätia vám, kopú vám, a to všetko zdarma.

Oj niet väčších pánov, ako vy ste muži!
 Kde len aké pána, Slováckovi slúži.

Váš židák, rychtárik,
 Sirotský, pán fiškál;
 Váš lekár, pisárik,
 Exekútor, miškár.

Všetko, všetko máte, tak že bohuprisám,
 Čo vy máte, nemá ani kráľ jasný sám.

A žeby váš ples, jas v úplnej bol miere,
 Dali sme vám voľnosť k akejkoľvek viere.

Si katolík? zitra
 Môžeš byť kalvinom.
 Zchychli kožku zchytra
 A hneď si rabinom.

Tak krásneho práva nenie všade veru,
 Ba kto chce, nemusí žiadnu držať vieru.

A ten zákon ženby, to víťazstvo naše,
 V tom sú len pôžitky, bujné neba paše.

Je-li baba stará,
 Skáče-li do očí,
 Jestli pestvo stvára,
 Frfle, trieska, bočí,

Chytneš, kopneš čerta, ropuchnačku divú,
 A privinieš k srdcu pipušenku sivú.

A tí matrikári, tí štátni farári,
 V posvätnnej attile s božskosťou vo tvári,

Ti len budú skytať
 Zdravia, šťastia pranie,

*Nu ženichov kydat
Hojné požehnanie.*

*Blažený to párik, jehož krásne líčka,
Pokropila štetka štátu velebníčka.*

*Co vám ešte chýba? utáčie mlieko iba.
V pohodlí plaváte, ako v rieke ryba.*

*Máte vývin reči,
Školy, práva pevné;
Čo kto chce, to škreči,
Ni vlas sa mu nehne.*

*Nikde na tom svete, nikde tak nehúdu,
Ako na Horniakoch slovenskému ľudu.*

*A za všetku lásku a za všetké priazne
My otcovská vláda to prosíme rázne,*

*Buďte ku nám dobrí,
Nepohoríte sa!
Odhoďte rozopry,
Žiadajú nebesá.*

*Nech zjašení kňazi láry-fáry hlášu,
Pospiechajte semka pod zástavu našu.*

*Odkopnite hnevom tú ľudovú stránku,
Čo zbláznených súka do diablovho štranku,*

*Opluňte ľud boží
To hnusné čuridlo,
Čo cvále, mátoži
Stá v noci strašidlo.*

*Berte sa pod prapor liberálnych svätých,
Za blaho, za slávu ľudstva zaujatých.*

*Och majte sa ku nám hory, doly, grúne!
Skvelé dni sa smejú na slovenské hune.*

*Biskupom, fafákom
Poberieme všetko,
Poslušným Slovákom
Naplníme vrecko.*

*Budúže to časy, keď šumni Slováci
Budú sebe volkať v kaštieli, paláci.*

*Budúže to časy, keď uhorské chasy
Samých vládných zvolia prevzácnymi hlasy!*

*Budeže to sláva,
Hurhaj, rozkoš, pitie,
V čom príjemno pláva
Liberálcov žitie!*

*Hej bude to slasti nesyňchanej prameň!
Čo aby prv prišlo, pomôž Kriste. Ameň.*

Dlhomír Polský.

Rozhovor Ondreja so svákom.

— Kde že sa vyberáš Ondro?

— Veru hrabať, sváko! škoda len včerajšieho dňa, koľko by som si bol práce skončil a tak som si iba celý deň darmo strávil v tom meste.

— Ale bols' v meste, v Ružomberku? a po čo?

— Pred súdom ako svedok. Tá stará ralyka od susedov povadila sa s Kocurovie, a si také krásne, utešené mená nadávaly akých sa hádam ani Kajuchovi v Kalamenách nedostalo. A teraz sa pravotia.

— Nuž a prečo že sa to tak poctily?

— Či ich tam ďas vie, ja veru neviem.

— Veď je to tak u tých žien; dlhé vlasy, krátky rozum. Povie dačo susedka susedke, ta jej odkrične, slovo za slovom, ani jedna neostane dlžná a tak z ničoho sa stane zvada, ak nie ruvačka.

— Nuž veru tie by sa boly tiež do vlasov nanosily keby nie ja.

— Ja neviem kedy už tým rozum dozreje. Veď je to len nie pekne, keď sa tak verejne začnú vadíť, jedná druhej nadávať, aké to pohoršenie druhým. Ja by ich len zimnou vodou obliat, aby trochu ochladli.

— A dakedy musí veru i nevinná trpeť, keď sa takej jazyčnici pod zuby dostane.

— Veď tie jazyčnice, tie! Do každého sa zachytí, nikomu pokoja nedá. Ale vieš Ondráš, ja si myslím, že taká jazyčnica len to druhej vykrikuje a nadáva čo je ona samá, myslí si, že keď je ona taká, druhá tiež taká musí byť.

— Veď je ono veru nie ináčej, sváku. Len keby sa to potom nepravotily.

— To, to je najhoršie; keď pohoršenia zapríčinily, na cti si ublížily, vlasov natrhaly potom idú ešte pred súd, travia drahý čas a peniaze, rozbroj, nepriateľstva, trenice uvádzajú medzi občanmi, rodinou, susedmi. Takej jazyčnici je veru najmúdrejšie vyhnúť s cesty; nech by si ona jazyk zodrala, ja bych mlčal ani lučanský mlyn.

— Dobré že ste spomli ten mlyn, tam ten náš ablegát počúval zase slova prívetivé!

— Var' ho zase česali!?

— Na toľko neprišlo, ale keď s koča práve pred mlynom sostúpil nuž voľakto z poza roha vykriknul: „Že mu nemá kto skalú hodiť do chrba, tomu Holbajovi!“ on sa veru obzrel na zad či mu už ozaj dačo neletí, no nebolo nič. — Ale v Sliachi že by bol zle obstal, to mi v meste rozprávali. Že akýsi inžinier či ký kat bol ta a sa veľmi podobá Kajuchovi. Zazrela ho jedna žena i myslela si, že je to ten ablegát, nebolo viac treba. Rozhlasila po dedine, tu je Holbaj, Mudronček. — I vybehly ženy s metlami, so štetkami a iným ženským nariadením a doňho; na šťastie omyl poznaly skôr, nežli by boly metly do potyku prišly s tým domnelým Holbajom.

— Ej, ej! ten ešte volačo obsiahne, nepravem mu, ale ak nás bude toľko jedovať, toľko dráždiť nech potom sebe pripisuje výsledky. Nazdá sa, že my tiež len toľko dáme na vieru ako on! Čo len klame ľahkoverných tým, že je on tiež katolík! známe ho. I v stoličnom výbore i na sneme, zapovrhnuť cirkev, naše prosby, hlasoval na tie bohaprádzne zákony. Teraz ale keď vidí, že mu už neideme tak slepo na lep, nuž nás vyhadzuje z menoslova voličov. A vieš Ondro, kto mu v tom pomáha? Ja som to včera počul, že okrem jedného štátneho učiteľa samí, rýdži židia! Teraz už vieme kde sme; koho nepoznáš z

jeho samého, poznáš ho z jeho priateľov; rovný k rovnému tiahá!

— A že to už na jaseň majú byť voľby!?

— Áno na jaseň budú ale nie ablegátske, lež budeme voliť členov do stoličného výboru. Už aj pri tých musíme sa rezko držať a nebudeme choc koho voliť ale len takých v ktorých dôverujeme. A keď sa teraz pochlapíme, ľahšie nám pojde i pri ablegátskych voľbách.

— A či ozaj vyhráme pri tých voľbách?

— Vieš Ondro ja ti len toľko poviem, že to od nás závisí. Keď sa sediaci celého okresu nedajú židom omámiť, keď budú všetci svojich duchovných otcov nasledovať a oduševnene zástavu ľudovej strany nasledovať vtedy vyhrajeme! — Ale ak budú medzi nami takí, o ktorých sme sa minule rozprávali, čo sa chodia Kajuchovi núkať a odporúčať za kortešov, nuž neviem kde sa nájdeme. No ale ja úfam, že ak všetko možné vykonáme čo aj nie teraz hneď ale onedlho zvíťazíme. Bo darmo to musí každý uznať, že veru zle stojíme, gazdovstvo neide, strová drahá, peniazy niet len dane a dlhov až po uši. Dlho nepotrvá a vyndeme na psí tridsiatok. Tu treba pomoc, a chytrá pomoc, a nepomôže nám len ľudová strana. Veď máš tú knižočku — Čo chce ľudová strana — tam je opísané všetko krásne rúče, a to je veru všetko pravda, to sa nie len puhé, prázne sľuby aké nášho ablegáta boly, bo by ju veru nepodporovali naši osvietení biskupi ani prví veľmoži. Boj nám nastáva Ondráško, aký sme ešte nechýrali, ale ako tí prví kresťania prenasledovania a smrť pretrpeli za vieru, hádam aj my ich vnukovia budeme si za česť považovať za našu vieru a cirkev prenasledovania podstúpiť! Len Boha sa držme, bo vieš keď Boh s nami, kto proti nás! — Dobré sa majú!

Jablonovský.

CHÝRNÍK

Prosba. Ponevác prvý ročník s niekoľkými číslami zavreme a na druhý ročník predplatok otvoríme, úctive prosíme všetkých tých, ktorí svoje predplatky ešte posávad nevyrovnali, aby svojej povinnosti v tomto ohľade zadost učiniť ráčili, jestli možno s obratom pošty, lebo ináč budeme prinútení tie predplatky nevyrovnané cestou poštových poverení sobrať. — Toho ale, kto si predplatok obnoví, prosíme nám číslo obalky, pod ktorou mu „Kreštan“ chodieval, sdeliť, lebo takto nám veľmi obľahčí

s úctou

Vydavateľstvo „Kreštana.“

— **Kráľ v Malom-Celle.** Kráľ 18-ho septembra o 2 hodinách na osobitnom vlaku išiel do Malého-Cellu, kde bol na vojenských cvičbách, po ktorých sa vrátil do Viedne. V piatok t. j. 20-ho cestoval do Zenty, odtiaľto do Koložvára a konečne na vojenské cvičby 7-ho a 12-ho vojenského sboru do Bánffy-Huňadu. V Malom-Celle kráľa slávne prijali. Mesto bolo ozdo-

bené. Kráľ býval v benediktínskom kláštore. Fridrik kr. knieža a barón Fejérváry už dňom predtým prišli do Malého-Cellu. Zo stránky vojenských kruhov dostavili sa tam barón Beck predstavený to generál štábu a knieža Lobkovicz podnáčelník; kr. knieža Rajner a minister vojny Krieghammer.

— **Nemocný dedič koruny.** Z Viedne sa telegrafuje, že učbár Schrötter v minulý štvrtok cestoval do Mendela na návštevu kr. kniežata Františa Ferdinanda.

— **Ruský dedič koruny.** Z Kopenhágu sa telegrafuje: Juraj ruský dedič koruny, ktorý už 12-ho septembra vstúpil na loď Polarnaja Hviezda, len 14-ho sa mohol pohnúť do Kaukazu, lebo musel dočkať priaznivejšie počasie. Veľké knieža je mimoriadne slabé a i tú krátku cestu od voza k lodi len oprúc sa na matku, mohol vykonať. Maria Feodorovna vdova cárevna budúceho mesiaca navštívi svojho syna v Kaukaze.

— **Ženba srbského kráľa.** Z Belgrádu sa telegrafuje: Chýry o ženbe kráľa Alexandra nezodpovedajú úplne skutočnosti. Dvor sa síce zaoberá s touto otázkou, ale ešte vôbec v ničom sa neustálili. O ruských veľkokňaznách nemôže byť ani reči, lebo ani jedna ruská veľkokňažná neni v tom veku, že by mohla sa vydať. Vážne sa môže hovoriť len o meklenburskej kňažnej Alexandre Auguste, ktorá včul má šesťnásť rokov, a ktorej matka je ruská veľkokňažná. Táto otázka o ženbe mnohé ťažkosti a mnohé lámanie hlavy spôsobuje diplomatom a srbskému dvoru.

— **Kaplnka na pamiatku kr. kniežata Ladislava.** V áldanskom lese, kde kr. kniežati Ladislavovi prihodilo to osudné nešťastie na jar vystavia kaplnku, v ktorej v ročný deň toho nešťastia vždy sa bude slúžiť sv. omša za nebohého.

— **Klobúk.** Baziáš-temešvárský vlak 16-ho septembra medzi Dettou náhle zastavil znak núdze. Všetky hamovníky uvedli do pohybu a vlak k hrôze cestovateľom postál. Príčinou toho veľkého strachu bolo to, že Leonardovi Lieber šusterskému tovaryšovi vypadol na ceste klobúk. Keď to zbadal ten tovaryš, že mu vietor schytil širák, vyskočil z voza a hneď sa aj vystrel pri klobúku. Jedon cestovateľ potiahol znak núdze. Toho nešťastníka vzali na vlak a vzkriesili ho ku životu, ale má veľkú galibu, lebo sa mu potriasly mozgy.

— **Olúpili banického kasíra v Šalgó-Tarjáni.** Blízo Šalgó-Tarjána, ozbrojení zbojníci napadli na hradskej kasíra šalgótarjanských baní a ho vyrabovali. O tom páde sa následovne píše: V minulú nedeľu o 9 hodine kasír šalgótarjanských baní Julo Kendrei na jednom voze s Vilešom banickým to úradníkom pohol sa na cestu do Inasova, aby tamejším baníkom vyplatil mzdu; k tomu cielu 23 tisíc zlatých hotových peňazí niesol so sebou, z ktorých 17.850 bolo v papierových peniazoch, a 5,150 v striebre. Inokedy sprovádzali ho žandári do Inasova, včul ale žandár neišiel s ním a dva úradníci s kočišom dali sa na cestu. Keď voz prišiel pod horu Černík rečenú, kde sa jarky ťahajú popri lesnej ceste, z razu niekoľko ozbrojených zbojníkov v náličkách vyskočilo a viacej kráľ strelilo na voz. Jedna guľka trafila jedného koňa do čela. Tí dvaja úradníci a kočiš naľakajúc sa nenaďalého útoku vyskočili z voza a utekali do lesa. Zbojníci potom prelomili truhlicu na voze s peniazmi, vzali papierové peniaze a strieborné vyhodili na cestu, potom pošibali kone, ktoré bez kočiša za istý čas bežali po ceste, pokým sa i s vozom neprevrhli v

jednom jarku. Tam ich našiel jeden krčmár z okolia, ktorý práve išiel do Salgó-Tarjánu na voze a videl, že traja v sedliackych šatoch oblečení Iudia bežia do hory Černík. On našiel i tie rozhádzané peniaze, ktoré póbieral, a s koňmi i s vozom, vyslobodiac ho z jarku zaviezol do Salgó-Tarjánu. V meste už to vtedy vedeli a žandári hneď sa ponáhľali prenasledovať tých zbojníkov. Ale posávaď ešte nič istého nevyskúmali.

— **Hanbil sa za syna.** V minulý mesiac sa stalo, že Vazula Krčána obyvateľa to v Ravne (Aradske stol.) zavraždili. Žandári vyskúmali, že Lazár Barna a Vazul Papp boli tými vražditeľmi, preto ich zdrapili a zatkli. Otec Lazára Barný, Šimon Barna od tých čias, čo mu syna zatkli vždy bol smutný a viac krát riekol susedom, že on neprežije tú hanbu, 8-ho septembra odišiel z domu a obesil sa v lese.

— **Požiar na lodi.** Z Londýnu sa telegrafuje: 16-ho septembra na parolodi Jona, keď išla z Leithu do Londýna, vypukol oheň; na lodi bolo viac než sto cestovateľov, z ktorých päť žien a jedno dieťa shorelo.

Zavraždený baša. Z Bagdadu (v Asii) telegrafčne sa oznamuje, že hlavného veliteľa zásobného vojska v tej krajine bašu Achmeta, keď z Kutašie do Bagdadu cestoval, na ceste armenský zbojníci napadli a zabili. Činitelia sú neznámi. Táto vražda tým väčší nápad spôsobuje, lebo Achmet baša oného času bol v Bitlisi hlavným náčelníkom zásobného vojska, keď v Šaššune a v Taloroch sa tie už známe ukrutnosti prihodily.

— **L'udská zver.** Z Kiš-Šalló, obce to hontianskej stolice píšu nám o hroznom príbehu. A síce 6-ho septembra rano asi o 6 hodine jeden roľník menom Baláž poslal svoje dievča, asi 6 ročnú Julišku do sklepu pre pálenku odkiaľ, to malé dievča viac sa nevrátilo. Zúfali rodičia darmo hľadali svoje milé dievčatko, až rano 11-ho septembra ho našli pod plotom jednej záhrady. Krk tomu malému dievčatú zo zadku bol prerezaný, z hlavy a z prs kože bola zodraná. Oči mu vylúpil, prsá posekal, na rukách žily prerezal, hrtan prerezal vražditeľ, celé telo sama rana. Vrchnosť posávaď darobne vyšetruje. Pravdaže tento príbeh rozdráždil celé okolie.

— **Ponorená loď.** Z Bukareštu nám telegrafujú: Turecká parolod menom Izmail na čiernom mori sa azila sa s jedným anglickým parníkom; turecká loď dostala dieu a z pomedzi ľudí, ktorí boli na nej 60 utopili sa v mori.

— **Notár nesmie byť matrikárom.** Vo vöröšvárskom notariáte, jako nám odtiaľ píšu, veľkostatkári Rudolf Ocskay a Pavel Uzsovics, potom obce: Vöröšvár, Madunice, Žlkovce a Ratkovce reprivolili k tomu, aby ich notár bol matrikárom, ani ku jeho platu neprispeli reknúc: keď pán notár chce byť matrikárom, nech je, ale notárstvo, nech potom nechá. Tedy komu na srdci leží dobro obci, nech sa usiluje tak svoje miesto zastaf.

Požiare. V Detve jako so odtiaľ oznamuje — 7-ho septembra veľký požiar pustošil, ktorý 80 rodín na vnivoč priniesol. Zhorelo 26 domov, katolícky kostol a sirotný dom. Oheň v poludnia vznikol a pre nedostatok vody len na večer mohol byť obmedzený. I ľudský život padol za obeť. Troje deti zhorely na uheľ, jedno ale padlo do studne a utopilo sa. Škoda na majatku cení sa na sto päťdesiat tisíc zlatých. Viacej, než šesťdesiat rodín nemá čo do úst vložiť a nemajú kde bývať. Na železničnej stánici v Tótvárade (Arad. stol.) 14-ho septembra vypukol

veľký oheň, ktorý pravdepodobne povstal z iskry z komína rušna vyletívšich. Oheň podpálil všetku zásilku dreva firmy H. Munka a jeho synov, asi 1800 kubikových metrov. Následkom veľkého víchru zázala sa i železničná vážnica a úplne zhorela. Škoda sa ráta na 9 tisíc zlatých.

Nešťastie na železnici. Z Petersburgu sa telegrafuje: medzi stanicami Sukovkou a Nikolskojou jeden vlak sa srazil s jedným nákladným vlakom, Dvacať dva vozňov úplne na prach bolo rozmiaždeno. Vodič nákladného vlaku a dvacať päť robotníkov zomrelo. Nešťastie zapríčinilo to, že jeden železničný úradník prvej pohnul nákladný vlak, nežli vlak s robotníkmi vošiel na stanicu.

Upovedomenie. *L'udová strana* v Budaqešti (VI. Podmanická ulica číslo 8, I. poschodie) *krajinskú sústrednu písareň* otvorila. a táto účinkovať už aj počala. Aby však účinkovanie tejto kancelárie bolo zdarné, obecnstvo sa vyzýva, aby túto *písareň* hneď upovedomilo o každom pohybe či politickom, či spoločenskom *l'udovej strany* sa týkajúcom. Redaktori ale dňových a týždňových novín, ktorí držia s l'udovou stranou na to sa prosia, aby svoje noviny pod nápisom kancelárie posílali, za čo jakožto za vzájomnú službu z času na čas zprávy im bude posílať. Konečne *predsedov všetkých katolíckych kruhov, čitateľných spolkov alebo katolíckej spoločnosti* jakéhokolvek mena na to prosí tá kancelária, aby jej sdělili meno a bydlu i toho patričného telesa, i vlastnej ich ctenej osoby. Odkiaľkolvek a čokoľvek by nekto písal, *nikdy* nech nezabudne na čele svojho listu *meno volebného okresu a stolicu* pomenovať.

DOPISY.

Horehronie 9. sept.

Ako to už boly vytrúbily vládne trúby, že nás prídu navštevovať naši nešťastní ablegáti, tak sa i stalo, bo i k nám došiel 7-ho septembra ráno veľmajster a patrón židovského liberalismu gróf Albin Csáky. Prišiel nás prvý raz navštíviť a účtovať, no tí, čo mysleli počas jeho voľby, že má zlatý nos a zlaté rohy, sklamalí sa veľmi. Ale dobre im tak.

Pán gróf myslel akiste, že jeho cesty celý okres kvetami a pokrovcami vystele, ale s potešením soznávam, že náš volebný okres pretiera si oči a vidiac, čo zlého natropili títo «liberáni» panáci v našej vlasti, uznáva svoju chybu a neteší sa takýmto návštevám.

Nečudujem sa, že v Brezne postavili bránu a okrášlili domy. Veď ktože to robil? Úradníci, židia a doktorí duševne slepí Iudia. Na bujačiarni boly až 2 zástavy; to je charakteristické pre civilných sobášnikov. Uadnci museli oslavovať pána Csákyho pre ten chlebič; nuž a židia tí sa veru majú prečo tešiť, lebo veď pán Csáky je ich hlavným rabinom, keďže on na ujmu kresťanstva splodil nešťastné zákony o civilnom manželstve atď. a ešte sľúbil im aj recepciu, čo znamená toľko, ako kresťanom na srdce priložiť pijavice. (A máme ich už aj na chrbáte dosť.)

Pán Csáky prišiel teda Pod-Brezovú 6-ho večer; naši úbohí fabriční robotníci, či preklínali či nepreklínali, ale museli vyrukovať na komando svojích neveriacich generálov — úradníkov. Nevieť či mu trúbili,

na trúbach, ale ak trúbili, tak akiste dúchali do tých trúb aj so slzami spojený vzdych, vzdych to pohoršenia a spravodlivého hnevu.

V Brezne 7-ho ráno sišli sa hasiči a dakoľko starých žien a detí zo zvedavosti. Na prvom voze sedely dve úradné osoby a volaly: teraz kričte éljen! Ale sotvá 10 hlasov sa ozvalo a poznámok nelichotivých bolo dost.

Potom byly na mestskom dome reči; prvú povedal mešťanosta a za ním hovoril Csáky. V reči pána ablegáta bolo mnoho šprihanín zvlášť na ľudovú stranu, čo sa páčilo zvlášť židom. Medzi iným hovoril aj to, že aby sme prosili „maďarského boha, aby odpustil vodcom ľudovej strany, lebo že nevedia, čo činia.“ Tak chválil dobrotu nových proti kresťanských zákonov, že to skoro ani židia neuverili. Aj o národnostnej otázke hovoril, aby sme ju na základe dôvery riešili. Na túto dôveru, lebo je to tiež len Csákyho slama, žiadon poriadny Brežňan neveril.

Breznianske neodvislé mešťanstvo, ktoré veí v Ježiša Krista, krásne sa držalo: ani nevívalo pána grófa, ani ho nešlo počúvať; preto tým viac napadlo, že dvaja katolícki farári, asíci brezniansky pán kanonik až do dvier a polhorský pán farár Peter Šimek aj do teremu išiel počúvať so stanoviska kresťanského pohoršlivú reč. Ba i to sa stalo, že spomenutý p. farár Šimek išiel aj na hostinu Csákyemu usporiadanú, na čom sa pohoršili aj samí židia. Katolíci a aj luteráni pluli na to a myslím, že je to od patričného katolíckeho farára loptošstvo, zrada. Tento pán a ešte p. farár Skalečka z Hronca zapredali kňazské a katolícke presvedčenie, ba zradili Krista.

Pán farár Skalečka v Hronci na rozkaz úradníkov vítal Csákyho a pán gróf zato pána farára aj objal a bozkal, na čom sa pohoršili všetci statoční jeho veriáci. Nuž ale tak je to; povedzme si aj v týchto novinách pravdu holú: kto mravne klesne, ten je v stave na všetky huncútstva, loptoštvá, len aby sa udržal pri tej skyve chleba. Ale máme istú nádej, že kňazstvo, takéto škvrnny, takéto posmech na Cirkvi nebude trpeť. Prašivé ovce treba vyhodit, ale ja myslím, že je ešte horšie, keď valach pastier dostane prašinu. I pánu biskupovi odporúčam brezniansku návštevu grófa Csákyho: nech zvie a súdi, akých ľudí, akých sbožňovateľov nekresťanstva trpí Cirkev pred oltárom a na kazatelni. — V nedeľu — 8-ho, — teda po nekresťanský, keď svet zveľbuje Boha, chcdil pán gróf Csáky a katolík dľa mena po okrese, avšak na túto cestu nikdy nezabudne, lebo katolícke obce byly vymreté, ani len banderistov nemohli notári sohnat: i tí, čo dvaja-traja došli, museli zutekať pred posmešnými, slovami žien. Statoční kresťanskí občania neukázali sa ani na ulici. Abcúgov bolo dost, a nech kňazi nekrotia ľud, nielen hnilych zemiakov, smradlavých vajec, ale aj skál by sa dostalo bolo nevítaným hosťom. Pravda v L'ubietovej pán farár Markus s červeným pásom išiel na vítanke, ale sme počuli, že preto, lebo chce vraj byť kanonikom. Pán Boh odpusť jeho viny, ako to prosil v Brezne i gróf Csáky ohľadom ľudovej strany.

Spokojní sme: ľud otvára oči a čo nevidel pri voľbe, teraz vidí. Vidíme, že sme hodení drakovi pred papuľu, vidíme, že je ešte čas, keď aj nie zabíť draka, ale mu aspoň újsť. Tak je to dobrý začiatok a dobrým veciam Pán Boh pomáha!

V Brezne sme s potešením videli, že tí prezývani «panslávi», tojest horliví Slováci a k tomu luteráni viac majú citu pre kresťanské veci a tak aj lu-

dovú stranu, než mnohí katolícki kňazi, lebo ani jedon nebral účasť pri vítanke Csákyho, ba jedon významný luterán ani neprijal Csákyho na návštevu. To je tiež znak, že keď ide o kresťanské záujmy, máme sa spojiť bez rozdielu konfessie.

Nuž, my sme spokojní s vývinom veci našej, sotva je spokojný pán gróf Csáky: pracujme, utužujme sa a pripravujme pôdu ľudovej strane, lebo sa voľby blížia. Sláva ľudovej strane!

Horchrončan.

Trencsén-Makó, 1895. dňa 24-ho aug.

Prevelebný pán redaktor!

Cirkevná politika štátu aj medzi naše vrchy pri-niesla istú premenu, započali sa aj o nás starať. Divné nám to síce bolo, bo predtým, trivialne rečeno ani pes sa na nás neozrel. Aby ste ale vec rozumeli musím vám sdeliť, že Tr.-Makó len od 27. júliusa tvorí samostatnú obec, pokiaľ poteraz sme do šesti obcí patrili a síce: do Vysokej, Rovného, Kollárovicz, Petrovicz, Pšurnovicz a Szefechova, vydaní práve toľko vrťom, rozmarom a zájemom, koľko notárov česť vymienkám — rychtárov atď. malo účasť v kopicách našich. Daleko ležiac od materinských obcí, nik sa o nás nestáral. Keď prišiel tomu čas, páni notári z inkassovali dane, i obecné priražky atď. a jeden rok zas nevedeli o nás. O pokroku, o civilizácii sme len tmavý pochop mali. Priam sme tak vyzierali ako jeden kus z Bokhary, uprostried civilizovaného západu: cesty tak rečeno žiadnej nebolo, trebárs cestová daň sa aj dvoj-násobná vyberala, lebo aj tá jedna bola v takom stave, že ten ubohý, ktorý po nej cestovať musel, si to čo pamätlivý pre seba deň, do denníka môhol naznačiť; o svete sme cez týždeň len dva-tri rázi obdržali vedomosť, lebo o pošte ani chýry ani slychu; slovom v asiatických pomeroch sme žili.

Teraz ale prinúteny bol štát tuná jednu samostatnú obec utvoriť a to z príčiny vedenia civilných matrik. Jako som už vyššej spomenul 27-ho júliusa sa utvorila obec, pod predsedníctvom p. podslúžneho bittčianskeho. Na to dňa 13-ho augusta sa vyvolil obecný výbor, spolu i predstavenstvo obecné, konečne dňa 17-ho aug. bol vymenovaný notár obce. Vymenovaný vravím, bo do kandidácie sám p. Štefan Kreuz prišiel. Všetké tieto voľby veľmi hladko sa previedly, a zoznať musím s dobrým výsledkom. Na čele obci stojí p. Rudolf Matter, spolu revírnik Popperovského pánsťva, ktorého kto zná pravdofubú smužilosť a oduševnenosť za úlohy sebe sverené, zoznať musí, že záležitosti veľkej obce Trencsén-Makó v tých najlepších rukách sú složené.

Úfáme, že teraz veľké oblachčenie budú mať poteraz ubohí občania, ktorí v zimnom čase keď sa im trafila dajaká práca u predstavenstva obce, mimo nevysloviteľného unovania jeden, mnoho rázi aj dva dni sobe zameškali. Úfáme sa aj tomu, že teraz sa pošta zriadí, snáď teraz nám už žiadné domnelé veľkosti nebudú mocť hafe klásť v našich spravodlivých záujmoch; rád by som veril, že viac sa už nestane ten neslychaný pád, že zo Žiliny na Makov odeslaný telegram len behom troch dní prijde na svoje miesto.

Dovoľte my, abych vás aj viac rázi môhol riadkami mojimi našťívit, a vám chýry jaké-také zdadiaľto kedy-vtedy sdeliť.

Makovský.

Oznam.

S radosťou upovedujeme všetkých, ktorým na veci záleží, že na oslovenie a prosbu mnohých od nového roku i v slovenskej reči budú vychádzať, tie žartovné noviny uhorské, ktorých nápis je Herko Páter; a sice pod nasledujúcimi podmienkami:

1. Jestli sa prihlási aspoň tisíc predplatiteľov.
2. Jestli na tie prvé základné útraty aspoň tisíc zlatých sťa milodar sa soberie.
3. Jestli slováci naozaj tak sú zaujatí za túto vec, jako to mnohí vravia.

My teda musíme povedať, čo je to za stvora ten „Herko Páter“?!

Sú to noviny, v ktorých čitateľ týždenne 30—40 obrázkov dostane so žartami a básňami. Takých kat. slovenských novín do včulku ešte nebolo.

Z Kresťana už pozná ct. obecnosť dakoľko z tých obrázkov. Aj čítanie veľmi zaujímavé bude. Sú tieto noviny veľkým protivníkom židov a liberálov.

Kresťanské zásady bránia ony neohrožene. Prenasledujú nesvedomitú vládu, a zástávajú ľud.

Obrázky sú diela od tých najvýbornejších umelcov.

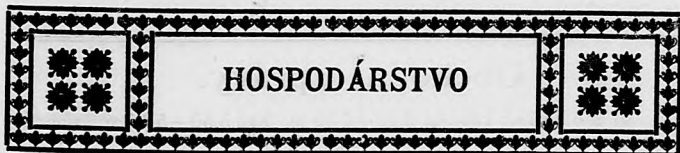
Naozaj s radosťou uverejňujeme túto zvesť; to je hotové duchovné šťastie pre kresťanov.

Tieto noviny budú vychádzať každú nedeľu na 16 stranách a stáť budú na rok 4 zl: na pol roka 2 zl: na štvrt roka 1 zl.

Komu je to moc nech si najde kamaráta a spolu ich môžu držať.

Spolu upovedujeme ct. čitateľov, že v oktobri bude k dostaniu aj „Veľký Obrázkový Kalendár Herko Pátra“ na rok 1896. Bude v ňom asi 100 obrazov 400 žartov a pekné čítanie; tlačený bude na 5 hárkoch, cena ale 30 kr.

Takého kalendára ešte nebolo, veľké služby on bude konať ľudovej strane; kto si ho zaopatrí dlho bude požeňovať aj tú chvíľu, v ktorej k nemu došol.

HOSPODÁRSTVO

Nepriatelia hydu domáceho.

Nenie toho stvora Božieho, ktorý by nemal svojich nepriateľov. Skala ho má pod spôsobom kladiva, obyčajne pod spôsobom kosy; zvierence jedno na druhého život číha; ba ani

človek nenie medzi výnimkami, jako to v živote dosť často smutno zkusujeme.

Aj domáci hyd má veľa nepriateľov. O tom ani spomienka nech nenie, že v prvom rade nôž. Teraz nech je reč o živých nepriateľoch hydu domáceho.

Malé červičky, chrobáky, švely a vši ači blchy neráz v takom počte uderia na neboriatka dvorové zvery malé, že ony schudnú, zakrpatia sa, ba neráz i vyhynú. Zvlášte vajcia nesúce sú tejto pliaže vystavené. A z tej príčiny je zapotreby s času na čas s patričným proti chrobákom nameraným prachom hniezdo posypať a starať sa o to, aby sa to ubohé zviera neďaleko svojho hniezda v prachu okúpať a či pokutrať malo príležitosť; čo ale len vtedy má svoj výsledok, jestli sa ešte nie vo veľkom počte rozmnožily tí chrobáci. Lebo v tomto poslednom páde sa musí to zvieratko okúpať vo vode, v ktorej je 5% karbolu abo karbolového oleju. Len to je zlé pri tejto veci, že karbol hrozne smrdí. Z tohoto ohľadu o veľa viac stojí olej anizový. Dakoľko kvapiek tohoto oleju a svinská masť dohromady smiešané veľmi osožia hydu, keď ho s tým pomastime; zvlášte fajnových hoľubov mastievajú s touto miešatinou, lebo ony ten tuhý smrad by nesniesli.

Lenže ten hmyz napadne a naplní aj hniezda, lehná a chovánky, a preto aj o tieto bydlá musíme mať starosť. Najlepšie je ich dobre omiešať a omazať ich takým vápnom, v ktorom je trocha liehu solového alebo karbolového.

Ináče však, keď do roka viackrát oličíme bydlá hydu a aj spodok ich čisto držíme, ten huncútsky hmyz sa nerozmnoží v takej miere; ale aj hyd sa nám zavďačí za to s tým, že bude tučný, vrchký, v kutáni živší a usilovnejší, i vajec viac pojeme.

Nech je to hocaká vec, všade platí príslovie bez práce nenie sú koláče: toto heslo nemieme zabudnúť ani v opatrovaní hydu, ktorý keď my nebudeme stáť on, ani on nebude stáť o náš vačok a žalúdok. Kto si dá na čom záležať, obyčajne sa mu to dobre darí.

Čachtičan.

Rozmary a žarty.

Ponosá Jána béreša.

Ej žena, žena! Už vidím, že časom človek aj na statočnosti trati. Keď som u p. grófa slúžil, ešte aj milostivá pani povedala, že »zapriahnite Jánoš báči.« A teraz, keď som sa k tomuto židovi dostal, ešte i to najmenšie žída povie, že »čhujete Jano priahajte!«

Nový vynález.

A: „Či to znáte, ktosi onehdy vynašiel takú košelu, ktorá nemá gombíkov.“

B: (z boku pozrúc na svoju ženu): „Milý priateľu, také košele ja už dávno nosím!“

Haneblivý.

Barón: »Dobre ja vás prijem do služby, ale si musíte bradu dať oholiť, pre sluhu sa brada nesvedčí.«

Sluha: »Nuž, nuž, pán barón, s takou holou tvárou sem a tam behať by som sa ha smrť hanbil!«

VYOBRAZENIE

Slobodomurári židia a kalvíni (z pomedzi týchto však nie statočný veriaci ľud, lež ich neveriaci pastieri) porád vykríkujú na ľudovú stranu, že je to kat. strana a že sa strojí na obranu len katolíckeho náboženstva, čo je protivlastenecký skutok, lebo podľa vierovyznaní sa nesloboda strojí, ale preto neznášanosť nebolo by možno vzteklejším spôsobom provodzovať, než ti kriklúni robia. Nad Kolomana Tisu väčšieho kalvína, nad Ignáca Helfyho väčšieho žida, nad Františa Koššútha väčšieho slobodomurára už ani predstaviť si nemožno. Kalvín, Mojžiš a Lemni sú len nič naproti nim. V každom svojom skutku záujmy svojho vlastného vierovyznania zastávajú a vztekle nenávidia, neuprositelne prenasledujú iné náboženstvá, zvláštne ale katolíkov. Na včulajšom našom obraze krásne je predstavený charakter všetkých. Tam je ten driečny bača a ani jedným slovičkom neprezradzuje svoje náboženstvo, len to praví, že je on privržencom ľudovej strany. Viac netreba už naňho sa rúti žid, slobodný murár a kalvín; nap dnu ho, že jako on smie ukázať, že je katolík. A hľa ani len slovom to nepovedal, že z milosti božej by bol katolíkom, kdežto oni zrejmo, prezradzujú, čím sú, lebo jeden pod slobodomurárskou lôžou, druhý pod synagógou, tretí ale pod kalvínskou cirkvou sa soháňa. Ejhľa tu je verné označenie včulajších pomerov v Uhorsku. Ku pochvale slúži to hodnému „Herkó Patrovi,“ že tak verne to zná vykresliť a naším očiam predstaviť. Zaslúžil by, aby sme na tento driečny časopis, ktoréhožto každý obraz, každá veta, jako ostrá dýka pichá hnusné telo židovského liberalizmu, viacej starosti vynakládali a mu čím viacej priateľov zapatriii a to tým skôr, lebo popri svojej výtečnosti ešte je aj neslýchane lacný t. j. na celý rok 4 zl. Odporúčame ho naším čitateľom.

ODKAZY REDAKCIE.

Všetky milodary na našu redakciu zaslané v svojom čase uverejníme; len prosíme o trpezlivosť, lebo keď by sme na raz všetky donesli, potom nič alebo veľmi málo by čitatelia dostali čítať, to sa ale nesmie stať, tedy len trpezlivosť!

Naším čitateľom a vôbec všetkým katolíkom čo najvrúcnejšie odporúčame Spolok „*Svätého Adalberta*“ (Vojtecha) v Trnave, aby ho napomáhali, lebo to je jediný spolok, ktorý sa stará o duchovný pokrok slovenského katolíckeho ľudu v Uhrách, vydávajúc dobré knihy pre katolícky ľud. Včulajším Jeho predsedom je dôstojný a veľkom. Pán Šimon Klempa kanoník v Trnave.

Hornie Orešany. B. Š. Keď chcete Váš list uverejníme v našich novinách, ale potom sám budete zodpovedný za jeho obsah; ďalej, to len od vás totiž od vašej obce závisí, či môže váš notár byť matrikárom, lebo obec môže mu to zakázať.

Šipkovo. J. Š. Milodary všetky uverejnené budú, len majte trpezlivosť; keď ale žiadate, aby nám lepšie časy zavítaly, rozširujte Kresťana k tomu cieľu, aby sa ľud prebudil a napravil.

Beczkó. R. M. «Čo chce ľudová strana» tento sošif zdarma môžete dostať, koľko-koľvek výtiskov, ale sa musíte listovne obrátiť na: «A központi néppárti iroda. Podmaniczky utca 8 sz. Budapest.»

Podzámok. J. K. Jestli sa dostatočný počet predplatiteľov nasbiera, Kresťan dozaista bude vychádzať trikrát za týždeň, a v tom páde hneď vám ho pošleme; ale bohužiaľ posávať sa ešte len málo predplatiteľov hlásilo.

Lopeji. J. M. Milo nám bude, keď vás medzi našich dopisovateľov budeme moc počítať, len i na ďalej tak učinkujte. «Cv.» S vašimi prácami sme veľmi spokojní, len i na ďalej ráčte pokračovať a sa zdokonaľovať. O tej piesni i my sme nemali nejaké veľké pochopy, ale sme ju vydali z istých príčin, ktoré tu nemôžeme pretriasať.

Dobó-Berekalja. Váš dopis nebol súci k uverejneniu, nie síce preto, že je zle vypracovaný, to by ešte najmenej bolo, to by sme ľahko napravili ale preto, vy ste chcel otvorený list upraviť na oného pána N. a predsa potom ste sa nepodpísal, to neide.

Zvolen. J. G. Váš otvorený list alebo vaše veršičky nemôžeme uverejniť, lebo je mnoho neslušného v nich.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovánie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý počtový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6.10—6.50 zl. Raž 5.50—5.55 zl. Jačmeň na krm 5.10—5.20 zl. do pálenic 5.20—6.40 zl. na várku 7.90—8.00 Oves: 5.35—5.50. Kukurica: 5.45—5.60. Proso: 2.25—5.70. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.
2. Olejové zrná. Lanové semeno: 10.50—11.00. Koprné semeno: 10.50—11.00.
3. Strova: Veľká biela fyzufa 8.40—11.50; tmavá 6.00—6.20 okruhlá: 8.00—9.00., drobná 9.10— tarkavá 5.00—5.20. Šošovica 9.50—15. Hrach 8.00—12.00. Čistá 12—21 15.50 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 18—19. Burgyňa 1.50—1.60. Cibufa 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petržefem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.30—2.90. Lesné a horné seno 2.20—3.00. Slama. Na postielanie: 1.40—1.50. Žup 1.40—1.60.

6. Siatie: Červená ďatelina 60—65. Lucerna 48—52 zl. Jarní ladník 8—9 zl.

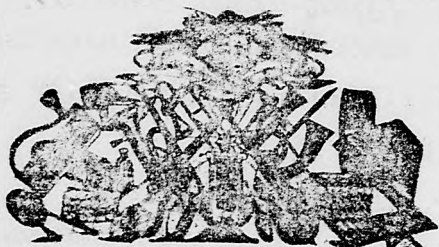
7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: a) 344 hospodárskych volov; 239 dojných kráv. Následovné boly ceny: Vyborná pára volov do jarma do 350—360 zl. Dojné kravy: za jedon

kus 58—150 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 9245 kusov oviec Ceny: 12—21 zl. za páru, a 18—23 kr. za živý kilo. Svinový trh: za kilogramm 48—49. V salašoch 2515 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl. Vosk 164—165. Vajcá 45—48. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 70—120 mc. Slanina 45—46., udená 50—51 zl.

Zodpovedný redaktor: Gerhard Németh.

Staré zvúené nástroje sa zameňujú.

J. STOWASSER

strojiteľ hudbných nástrojov, cis. a kr. dvorný dovážateľ.

V BUDAPEŠTI,

II., okres, Lánzhid-úlica 5.

Predáva fúkáce, faháce a bijáce hudbné nástroje, výborné, silnozvučne cimbalmy a o ich podstatných čiastkach

veľký obrázkový cenník na žiadosť zdarma a bez poštového poplatku posiela.

Stranivá nezhubiteľných silných organových harmoník má sa osobitný cenník žiadať.

7—14

Naprávanie všeliakých zvúčných nástrojov a harmoník za najlacnejšiu cenu sa vykonáva.

Obebné hubny.

Brnenské
SÚKNO

Najmódnejšie látky a ostatky.

Bezprostredný a najlacnejší prameň, najkúsnejších a najvýbornejších výrobkov!

Pýtajte si

hojnú sbierku tých najnovších jasenných a zimných látok kammgarnov, palmerstonových, ševiotových a lodenových látok zo skladu kr. a cis. výsadných jemnosúkených fabrik na vlnené tovary

MORICA SCHWARZ
v Zwittau (Brno) 15.

Aj tá najmenšia miera je k dostaniu. Čo nezodpovedá, naspák sa prijme. Ukážka zdarma. Rozposiela sa doberkou.

Tisíce uznani.

Ukážky bez objednania naspák sa požadujú.

OZNAMY PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE OZNA-
MOVÁCA PISÁREŇ VILÉMA FRIEDENSTEINA
(BUDAPEŠT, BÁLVÁNY-U. ČÍS. 2.) PRIJÍMA.

Odpredaj Chikagovskej sbierky

a rozposielka 12 cenných predmetov len ešte za krátky čas potrvá. Každý tedy vo svojom záujme čím skôr nech si nadobudne, ponevác taká príležitosť viacej nepríde, týchto **12 cenných predmetov**, medzi ktorými sú aj jedny utešené a **dobré remontoirové hodinky** do vašku, za lacnú cenu

za 4 zlaté

sa rozposiela. Jedny akkuratne chodiace remontoirové vačkové hodinky nikelirované, jedna krásna refázka na hodinky, 1 krásny a trvanlivý vaček na koruny, 1 pekná zápisnica, 2 gombiky na rukáviky s pozlateným zátvorom, 1 dobrý perový nožík, 1 ustrojná ceruza a vačkový stroj na oheň, veľmi cieľu primeraný, 1 krásna ihla do šatky na hrdlo, 1 zrkadelko do vašku, 1 korytnáci hrebeň do vašku a jedon žartovný predmet, všetko spolu 4 zl. Samé hodinky sú hodné tie peniaze a naspák dám každému peniaze, jestli hodinky dôkladne nechodia. Kto jedny dobré a lacné hodinky chce, hneď nech si zaopatrí.

Rozposiela sa poštovou doberkou. 1—3

**** Sklad na hodinky u RABINOVICZ-a ****
Viedeň, I., Wallfischgasse 4/S. N.

TLAČIARENĚ

„SVÄTÉHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskými písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlačé týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. knážstva a obecných predstavenství na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

RÉTAY a BENEDEK

PRED TÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkevných náradí, zástav a spolkových
praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a
— „BUDAPEŠŤANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i maľovanie štaciových obrazov, a svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokoľvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové krížiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny príhodne vzory.

5-13

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetké cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posádať na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížečky pre údy občianskych spolkov a knížečky splácováče.

Kus týchto 12 stranových knížečiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr.

Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakéhokoľvek narídenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarňi alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadost učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si ňu nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.